

ข่าวสารเมล็ดพันธุ์พืช

E-Newsletter ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน 2559

<http://www.seed.or.th>

นายกสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย ได้เข้าร่วมการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการแก้ไขปรับปรุง พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2559 ที่กรมวิชาการเกษตร มีการอภิปรายกันยาวในช่วงเวลาสั้น และคงต้องประชุมกันอีกหลายครั้ง

มีอะไรบ้างในฉบับนี้

- จากใจผู้จัดทำ 2
- ข่าวประชาสัมพันธ์ 2
- สรุปเนื้อหาที่ได้จากการเสวนาโต๊ะกลม เรื่องมิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืช ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก 3
- แนะนำโปรแกรมทัศนศึกษา ณ ประเทศกัมพูชา วันที่ 24 – 25 มิถุนายน 2559 7

การประชุมวิชาการระดับพันธุ์พืชแห่งชาติ ครั้งที่ 13 อ.บุรีรัมย์
ระหว่างวันที่ 21 – 25 มิถุนายน 2559
ส่งรายงานฉบับเต็ม (Full Paper) ภายในวันที่ 20 เมษายน 2559

จากใจผู้จัดทำ

ฉบับนี้มี สรุปเนื้อหาที่ได้จากการเสวนาโต๊ะกลม เรื่องมิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืชในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก จัดโดยสมาคมฯ ร่วมกับ สาขาพืช เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้อง 204 อาคารศูนย์เรียนรวม 3 เวลา 14.00 - 17.00 น. ซึ่งหลายท่านอาจสงสัยว่าอะไรคือมิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืช ครีอ่านแล้วก็จะหายสงสัย

หลายท่านคงจะได้ข่าวแล้วว่า สมาคมฯ ร่วมกับ มทร.อีสาน และกรมการข้าว จะจัดประชุมทางวิชาการเมล็ดพันธุ์พืชครั้งที่ 13 จ.สุรินทร์ ระหว่างวันที่ 21 - 25 มิถุนายน 2559 ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ ผู้จัดได้ จัดโปรแกรมทัศนศึกษา ณ ประเทศกัมพูชา ในระหว่างวันที่ 24 -25 มิถุนายน 2559 จึงขอโปรแกรมทัศนศึกษาดังกล่าวมาลงไว้ในฉบับนี้ เพื่อท่านที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเข้าร่วมประชุมจะได้ตัดสินใจได้ง่ายขึ้น

แล้วเจอกันในการประชุมทางวิชาการฯ ที่จังหวัดสุรินทร์ครับ

ดร.นิพนธ์ เอี่ยมสุภานิต

ผู้จัดการสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

ข่าวประชาสัมพันธ์

มี 2 เรื่องที่จะประชาสัมพันธ์ครับ

เรื่องที่ 1 คือ APSA ได้เผยแพร่เอกสาร ที่ชื่อว่า **"SOILED SEEDS Child Labour and Underpayment of Women in Vegetable Seed Production in India"** เขียนโดย Dr. Davuluri Venkateswarlu ซึ่งเป็น Director Glocal Research, Hyderabad ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นประเด็นในการอภิปราย ในการประชุม Asian Seed Congress 2016 สนใจในรายละเอียด โปรดติดต่อ Dr. Narendra Dadlani, Director Technical Affairs, APSA, Email: dadlani@apsaseed.org

เรื่องที่ 2 คือ สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดประชุม International Conference on Sustainable Agriculture and Bioeconomy 2017 โดยมี National Science and Technology Development Agency (NSTDA) เป็นเจ้าภาพหลัก ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2560 ณ Bangkok International Trade and Exhibition Center: BITEC สนใจติดตามรายละเอียดได้ที่ www.Agbioeconomy2017.com (Will be available on 1 April 2016) หรือ Email: Agbioeconomy@biotec.or.th

สรุปเนื้อหาที่ได้จากการเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง

มิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืชในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก

จัดโดยสาขาพืช คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับ สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

วันศุกร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2559 ห้อง 204 อาคารศูนย์เรียนรวม 3 เวลา 14.00 - 17.00 น.

รศ.ดร.จวงจันทร์ ดวงพัตรา นายกสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการ ได้ตั้งโจทย์ในการเสวนาครั้งนี้ว่า ประเทศไทยควรเตรียมความพร้อมด้านเมล็ดพันธุ์พืชอย่างไร ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการเสวนาได้ทราบที่มาของการตั้งโจทย์นี้ จึงได้มอบให้ ศ.(พิเศษ) ดร.สุทัศน์ ศรีวัฒนพงศ์ เป็นผู้เริ่มให้ข้อมูล

ศ.(พิเศษ) ดร.สุทัศน์ ศรีวัฒนพงศ์ ชี้ให้เห็นว่า ความไม่มั่นคงทางอาหารจัดเป็นภัยคุกคามต่อมวลมนุษยชาติทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างมากของประชากรโลก ซึ่งคาดว่าในปี 2593 ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 9 - 10 ล้านคน ซึ่งหมายถึงว่าจะต้องผลิตอาหารให้มากพอที่จะเลี้ยงประชากรโลกที่เพิ่มมากขึ้น โดย FAO ประเมินว่า การผลิตอาหารต้องเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ผลิตได้ในปัจจุบันถึงร้อยละ 60 แต่ก็ไม่ง่ายอย่างที่คิด เนื่องจากปัญหาใหญ่ในการผลิตในปัจจุบันและในอนาคต คือ ความแปรปรวนรุนแรงของภูมิอากาศโลกที่มีผลกระทบต่อการผลิตพืช เช่น การผลิตข้าวในเอเชีย พบว่า พายุไต้ฝุ่นได้ทำลายผลผลิตข้าวให้ลดลงร้อยละ 30 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศฟิลิปปินส์ รวมทั้งการเกิดน้ำท่วมอันเนื่องมาจากน้ำทะเลหนุน การเกิดภาวะแห้งแล้ง และการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิ ล้วนส่งผลกระทบต่อการผลิตพืชเพื่อใช้เป็นอาหารทั้งสิ้น ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อบรรเทาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ซึ่งจะช่วยให้มีความมั่นคงทางอาหารได้ในระดับหนึ่ง คือ (1) มีพืชสำรองไว้ในกรณีพืชแรกล้มเหลว (2) พัฒนาเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการค้า และ (3) รัฐบาลของประเทศในอาเซียนควรมินโยบายและยุทธศาสตร์ที่เด่นชัดในการป้องกันและแก้ปัญหาภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร

ปัญหาใหญ่ของการผลิตพืชของประเทศต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน คือ ภัยแล้ง การต่อสู้กับภัยแล้งโดยการพัฒนาพันธุ์พืชทนแล้ง ด้วยวิธีการปรับปรุงพันธุ์พืชแบบปกติที่ทำกันอยู่ทั่วไปนั้น จะใช้ระยะเวลาและโอกาสที่จะสำเร็จมีน้อยมาก จำเป็นต้องหาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการพัฒนา ซึ่งเทคโนโลยีที่มีศักยภาพในปัจจุบันและในอนาคต คือ เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ หรือพันธุวิศวกรรม ซึ่งนอกจากจะช่วยในการพัฒนาพืชทนแล้งแล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาให้พืชมีความสามารถใช้ปุ๋ยได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ตัวอย่างการพัฒนาพันธุ์พืชทนแล้งด้วยวิธีพันธุวิศวกรรม มีให้เห็นได้ในปัจจุบัน เช่น ข้าวโพดดัดแปลงพันธุกรรมเพื่อให้ทนแล้ง ที่อนุญาตให้ปลูกเป็นการค้าในสหรัฐอเมริกา และการพัฒนาอ้อยดัดแปลงพันธุกรรมเพื่อทนแล้งในอินโดนีเซีย ขณะนี้ส่งเสริมให้ปลูกอยู่ในพื้นที่ของโรงงานน้ำตาล

ซึ่งนี่คือมิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืชในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก นั่นคือไม่ใช่เป็นเมล็ดพันธุ์ผสมเปิด หรือเมล็ดพันธุ์ลูกผสม ใดๆอย่างหนึ่ง แต่เป็นเมล็ดพันธุ์จีเอ็ม หรือเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้มาจากการตัดแปลงพันธุกรรม

ปิดท้ายด้วย ความเห็นของนักเกษตรคนเดียวของโลกที่ได้รับรางวัลโนเบลทางสันติ ปี ค.ศ. 1970 Dr. Norman Borlaug เกี่ยวกับพืชเทคโนโลยีชีวภาพ /จีเอ็ม

“ตลอดระยะเวลา สิบกว่าปีที่ผ่านมา พวกเราได้เห็นความสำเร็จของการปลูกพืชเทคโนโลยีชีวภาพหรือพืชจีเอ็มกันแล้ว เทคโนโลยีนี้ได้แสดงให้เห็นประโยชน์ที่เกษตรกรทั่วโลกได้รับ ในการได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ขณะที่มีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชลดลง และลดการพังทลายของดิน ผลประโยชน์ของเทคโนโลยีชีวภาพ และความปลอดภัย ได้รับการพิสูจน์มากกว่าสิบปีแล้วในประเทศต่างๆ ที่มีประชากรมากกว่าครึ่งก่อนโลก” และ

“สิ่งที่พวกเราต้องการคือความกล้าหาญของผู้นำของประเทศ ที่เกษตรกรยังไม่มีทางเลือกใช้เทคโนโลยี นอกจากเทคโนโลยีเก่าที่หย่อนสมรรถภาพ หลังจากความสำเร็จของการปฏิวัติเขียว (Green Revolution) แล้ว ปัจจุบันเทคโนโลยีชีวภาพทางพืช กำลังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ความต้องการผลิตอาหารให้เพียงพอประสบความสำเร็จ ในขณะที่ยังสามารถอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้อีกด้วย”

ผอ.วิชา ธิติประเสริฐ เห็นด้วยว่า เทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมเป็นเทคโนโลยีทางเลือกในการนำมาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อให้ทนต่อสภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง แต่การนำเทคโนโลยีมาใช้จะต้องมีมาตรการควบคุม เพื่อให้ใช้ได้ถูกต้อง นั่นคือ ต้องมีกฎหมาย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขจัดความกังวล โดยกำหนดให้ต้องมีการพิสูจน์ว่า การถ่ายฝากยีนนั้นเมื่อนำมาใช้ประโยชน์แล้วจะต้องไม่เกิดปัญหาหรือกระทบทางลบต่อผู้บริโภค หรือสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายฝากยีน Bt ที่ทำให้พืชสามารถสร้างสารพิษที่ฆ่าแมลงได้ เฉพาะเจาะจง ต้องทำการพิสูจน์ว่าไม่มีอันตรายกับผู้บริโภค และ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ก่อนจะนำไปใช้ประโยชน์เชิงการค้า

ดังนั้น มิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืชในสภาวะของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศนั้น จะต้องเน้นที่เมล็ดพันธุ์ดีที่พัฒนามาจากการใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่

คุณพรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล ได้กล่าวถึงมิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืชในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก โดยการยกตัวอย่างจากความเป็นจริงของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เพื่อทำให้ง่ายต่อความเข้าใจ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ไม่ว่าจะเป็นอาหารคนหรืออาหารสัตว์ จะเริ่มจากวัตถุดิบการเกษตร โรงงานอาหารสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์ และ อาหาร สำหรับอาหารมีการป้อนภายในประเทศ และส่งออก ซึ่งในวงจรดังกล่าวหากต้องลดโรงงานอาหารสัตว์ลง แน่แน่นอนจะส่งผลกระทบต่อแรงงานภาคการเกษตรทั้งหมด 17 ล้านคน และแรงงานภาคปศุสัตว์ 1.3 ล้านคน

ที่ต้องยกกรณีต้องลดโรงงานอาหารสัตว์ลง เนื่องจากวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ คือ ข้าวโพด แต่อัตราการเติบโตของผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อยู่ที่ร้อยละ 0.98 ต่อปี หรือความต้องการใช้ข้าวโพดและ

ความต้องการพื้นที่ปลูกปี 2575 ประเมินว่ามีความต้องการข้าวโพด 7.8 ล้านตัน และต้องการพื้นที่ปลูก 11.7 ล้านไร่ สรุปง่าย ๆ ว่า ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ถ้าจะให้พอ ด้วยศักยภาพของการผลิตในปัจจุบัน จะต้องเพิ่มพื้นที่ปลูกเป็นอย่างน้อย 11.7 ล้านไร่ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ปัจจุบันข้าวโพดมีพื้นที่ปลูก 7.8 ล้านไร่ ในจำนวนนี้อยู่ในเขตป่าไม้และเป็นพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม รวมกันแล้วคิดเป็นร้อยละ 50 ของพื้นที่ปลูกข้าวโพดทั้งหมด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีนโยบายให้หยุดการปลูกข้าวโพด

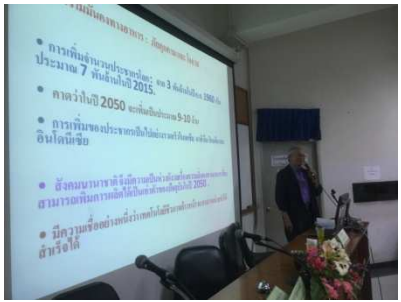
ถ้าเพิ่มพื้นที่ปลูกไม่ได้ ก็มีอีกทางเลือกหนึ่งคือการนำเข้าเมล็ดข้าวโพด ซึ่งมีราคาถูกกว่าราคาที่ซื้อในประเทศ แต่การนำเข้าจะถูกกำหนดโดยรัฐบาลเป็นเงื่อนไขที่จะต้องซื้อผลผลิตภายในประเทศในราคาประกันซึ่งแน่นอนสูงกว่าราคาตลาดโลก

ทางเลือกอื่นมีหรือไม่แน่นอนต้องมีทางเลือกอื่นทั้งนี้เพื่อบรรเทาสถานะที่กำลังเลวร้ายลง ทางเลือกอื่นคือการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นเทคโนโลยีที่สามารถลดราคาต่อหน่วยการผลิต เช่นการใช้เมล็ดพันธุ์พืชคัดแปลงพันธุกรรม การใช้ GAP การลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้ที่ดิน และน้ำ และการใช้ระบบโลจิสติกส์ที่เหมาะสม

สถานการณ์อาหารสัตว์ในเวียดนาม จากที่มีการนำเข้าจากประเทศอื่นๆ แต่ปัจจุบันเวียดนามใช้ GMO ในอนาคตเพื่อเพิ่มผลผลิต ซึ่งจะมีผลทำให้เวียดนามไม่ต้องนำเข้าข้าวโพด และอาจจะส่งออกมายังประเทศไทย กล่าวโดยสรุป เทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในอนาคตได้แก่ Biotechnology, Nanotechnology และ Robot technology ในส่วนของการผลิตพืช เทคโนโลยีพันธุวิศวกรรมด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธุ์พืชคัดแปลงพันธุกรรมจะต้องเกิด ขณะเดียวกันกับเทคโนโลยีที่ใช้สร้างอัตราการแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น

ดร.ดรุณี เอ็ดเวิร์ดส์ ได้กล่าวถึงภาพองค์รวมทางด้านอาหาร ที่ต้องกล่าวถึงเพราะการบริโภคอาหารในแต่ละวันก็เพื่อให้มีสุขภาพและมีความเป็นอยู่ที่ดี ดังนั้น ในประเด็นของอาหารที่ควรจะต้องผลักดันให้เกิดขึ้น คือ (1) ผลิตอาหารในปริมาณที่เพียงพอกับการเพิ่มขึ้นของประชากร (2) การผลิตอาหารต้องไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสังคมมีความอยู่รอด และ (3) เกษตรกรผู้ผลิตอาหารสามารถอยู่รอดได้ และมีความยั่งยืน และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศ ทำให้มีปัญห่อื่นๆ ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านการผลิตพืชที่ใช้เป็นอาหารจะได้รับผลกระทบ โดยได้รับผลผลิตลดลงอันเนื่องมาจากการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืช รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น แล้ง น้ำท่วม และอุณหภูมิสูง เป็นต้น ดังนั้นจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ที่จะต้องใช้พืชคัดแปลงพันธุกรรมในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหารในอนาคต

บทสรุป มิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืชในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก คือ เมล็ดพันธุ์พืชที่มีความสามารถในการเจริญเติบโต และให้ผลผลิตสูง มีความต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูที่สำคัญ ทนทานต่อภาวะแห้งแล้งและน้ำท่วม ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ยังมีความสามารถที่จะใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ เมล็ดพันธุ์พืชดังกล่าวคือ เมล็ดพันธุ์ที่มาจากพืชคัดแปลงพันธุกรรม หรือเมล็ดพันธุ์จีเอ็ม ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ของเมล็ดพันธุ์พืชในปัจจุบันและในอนาคต

เที่ยวนครวัดนครธมล่องเรือทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ ที่สุดในเอเชีย

วันที่ 24 มิถุนายน 2559

พบกับตัวรอยยิ้ม สุรินทร์ ปราสาทบันทายศรี ปราสาทบันทาย
สำหรับ ปราสาทตาพรหม นครวัด

- 06.00 น. เจ้าหน้าที่รับคณะ ณ จุดนัดพบตัวเมืองสุรินทร์ ออกเดินทางสู่
ด่านช่องจอมระหว่างการเดินทางเชิญทุกท่านได้พักผ่อนตาม
อัธยาศัย
- 07.00น. คณะเดินทางถึงด่านช่องจอม นำท่านผ่านพิธีการตรวจคน
ออกนอกเมืองข้ามแดนสู่ด่านโอเสม็ด
- 07.30 น. นำคณะเดินทาง โดยรถบัสปรับอากาศ มุ่งหน้าสู่เมืองเสียม
เรียบ ระหว่างการเดินทางพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 10.00 น. นำคณะเยี่ยมชมปราสาทบันทายศรี เป็นปราสาทหินที่ถือได้
ว่างดงามที่สุดในประเทศกัมพูชา มีความกลมกลืนอย่าง
สมบูรณ์ และเป็นปราสาทแห่งเดียวที่สร้างเสร็จแล้วกว่า
1000 ปี แต่ลวดลายก็ยังคงมีความคมชัด เหมือนกับสร้างเสร็จ
ใหม่ ๆ ปราสาทบันทายศรีหรือเรียกตามสำเนียงเขมรว่า
บันเตียไสร หมายถึง ปราสาทสตรีหรือป้อมสตรี อยู่ห่างจาก

- ตัวเมืองเสียมเรียบไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 30 กิโลเมตร ใกล้กับแม่น้ำเสียมเรียบในบริเวณที่เรียกว่า อิศวรปุระ หรือเมืองของพระอิศวร
- 11.00 น. นำคณะเยี่ยมชมปราสาทบันทายสำหรับตั้งอยู่นอกเมืองพระนครไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ นักวิชาการสันนิษฐานว่าสร้างในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 หรืออาจจะเป็นสมัยพระเจ้ายโศวรมันที่ 2 เป็นเทวสถานฮินดู ศิลปะแบบนครวัด ภาพสลักส่วนใหญ่แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์ มีการแกะลายที่ชัดเจน ลึกและหนักแน่น
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ ภัตตาคาร
- 13.00 น. นำคณะเยี่ยมชมความสวยงามของปราสาทตาพรหม เป็นวัดในพระพุทธศาสนาลัทธิมหายานสร้างโดยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงก่อสร้างอยู่บนแผ่นดินซึ่งพระองค์รบเอาได้ด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เพื่อประดิษฐานไว้ซึ่งมุนินทรมารดา จากนั้นนำคณะเยี่ยมชมนครวัด (Angkor Wat) 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลกสร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ศิลปะแบบนครวัด ศาสนาฮินดู ลัทธิไวษณพนิกาย ชมหน้าบัน และทับหลัง ที่แสดงภาพเรื่องรามเกียรติ์ พุทธศาสนาลัทธิมหายานและมีลวดลาย พันธุ์พฤกษา
- 18.00 น. รับประทานอาหารค่ำ ณ ภัตตาคารพร้อมกับชมการแสดงโชว์พื้นเมืองคะ หลังอาหารนำท่านชมตลาดค้า และพักผ่อนตามอัธยาศัยเข้าพัก ณ โรงแรมดาราระปะกาไซร์หรือเทียบเท่า

วันที่ 25 มิถุนายน 2559
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอังกฤษ โตนเลสาบ วัดทไม
ช่องจอม

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหารของโรงแรม
- 08.00 น. นำท่านชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอังกฤษ (Angkor National Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมวัตถุโบราณ และนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ของชนชาติกัมพูชา ทางด้านวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาของอาณาจักรขอมโบราณโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างปราสาทนครวัด

และชมพระพุทธรูปเก่าแก่นับพันองค์มีการจัดแสดงได้อย่างงดงาม

- 10.00 น. นำคณะเดินทางไปล่องเรือชมทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย (Tonle Sap Lake) ซึ่งเป็นแหล่งทำรายได้ด้านการประมง ที่สำคัญให้กับประเทศอย่างมากมาย ชมวิถีชีวิตของหมู่บ้านชาวประมงที่ใช้ชีวิตอยู่บนพื้นน้ำ ชมโบสถ์ ร้านค้า โรงเรียน การเลี้ยงปลาในกระชัง
- 11.30 น. นำชมวัดใหม่หรือวัดทไม (ta-mai temple) เป็นที่รวบรวมหัวกระโหลกของชาวเขมร และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในยุคเขมรแดงที่พลพต ผู้นำเขมรแดงปกครอง
- 12:00 น. รับประทานอาหาร ณ ร้านอาหาร
- 13:00 น. นำคณะออกเดินทางกลับสู่ด่านช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ ระหว่างการเดินทางอิสระพักผ่อนตามอัยาศัย
- 16.00 น. นำคณะเดินทางถึงด่านช่องจอม จังหวัดสุรินทร์โดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ:-

1. อัตราค่าบริการ:สำหรับผู้ใหญ่ พักคู่ ท่านละ 5,000บาท พักเดี่ยว ท่านละ 8,000 บาท
 - 1.1 อัตราค่าบริการนี้รวม
 - ค่าโรงแรมที่พัก 1 คืน
 - ค่าวีซ่าเข้าประเทศกัมพูชา แบบ วีไอพี ด่าน ไทย – เขมร
 - ค่าธรรมเนียมเข้าชมโบราณสถานตามที่กำหนด
 - ค่ามัคคุเทศก์ผู้ชำนาญงาน
 - ค่าอาหารและเครื่องดื่ม
 - ค่ารถบัส/ตู้ เขมรนำเที่ยวตลอดเส้นทาง
 - ค่ารถโค้ช/ตู้ ไทย รับส่งด่านช่องจอม
 - หัวหน้าทัวร์จากเมืองไทย 1 ท่าน
 - เครื่องดื่มและขนมขบเคี้ยวตลอดการเดินทาง
 - ค่าประกันการเดินทางท่านละ 1,000,000/500,000 บาท

1.2 อัตราค่าบริการไม่รวม

- ค่าใช้จ่ายส่วนตัว อาทิ ค่าโทรศัพท์ ค่าเครื่องดื่ม ค่าซักกรีด
- ค่านำกล้องถ่ายรูป และกล้องวิดีโอ เข้าไปในสถานที่บางแห่ง

2. เอกสารประกอบการเดินทาง

2.1 หนังสือเดินทางที่มีอายุการใช้งานเหลือไม่น้อยกว่า 6 เดือน (นับจากวันเดินทาง)

2.2 บัตรประชาชนตัวจริง สำหรับคนไทยให้นำติดตัวมาวันเดินทาง

3. สิ่งที่ควรนำติดตัวไปด้วย ยารักษาโรคประจำตัว เสื้อผ้าสวมใส่สบาย รองเท้าแตะ ของใช้ส่วนตัว กล้องถ่ายภาพ